

**Piaseczyńsko-
Grójecka Kolejka
Wąskotorowa**

PIASECZYŃSKO-GRÓJECKA KOLEJ WĄSKOTOROWA (DAWNA GRÓJECKA KOLEJ DOJAZDOWA)

Historia Piaseczyńsko-Grójeckiej Kolei Wąskotorowej – d. Grójeckiej Kolei Dojazdowej sięga końca XIX wieku ubiegłego stulecia. Pierwsze informacje prasowe o planowanej budowie kolei wąskotorowej o szerokości torów 1000 mm pojawiły się w 1895 roku. Rozpoczęcie budowy linii z Warszawy do Piaseczna nastąpiło w maju 1898 roku. Pierwszy odcinek szlaku na trasie Plac Keksholmski (obecnie Plac Unii Lubelskiej) – Piaseczno został oddany do użytku już w październiku tego samego roku. Niecała dwa lata później uruchomiono ruch do Góry Kalwarii. W 1914 otwarto połączenie z Gołkowa do Grójca. Rok później szlak został wydłużony do Mogielnicy. Z kolei w roku 1924 kolejka wąskotorowa dotarła do Nowego Miasta nad Pilicą. W latach trzydziestych powstało szereg bocznic do lokalnych cegielni. Okres wojny przerwał dalszą rozbudowę linii kolejki wąskotorowej i spowodowały znaczne starty w taborze, maszynach i urządzeniach oraz szlaku kolejowym. Po wyzwoleniu Warszawy i Piaseczna pierwszy pociąg ze stacji Piaseczno Miasto Wąskotorowe do Dworca Południowego wyruszył 6 lutego 1945. Z dniem 1 stycznia 1949 roku Grójecka Kolej Dojazdowa została przejęta przez PKP. Kolejka pełniła ważną w systemie komunikacyjnym łączącym Warszawę z Nowym Miastem nad Pilicą, Grójcem, Piasecznem i Górą Kalwarią. O jej znaczeniu świadczy ilość przewożonych pasażerów i towarów. W szczytowym 1950 roku kolejka obsłużyła blisko 21 mln pasażerów. Wraz z rozwojem komunikacji autobusowej – z początkiem lat pięćdziesiątych - stopniowo zaczęto zamykać poszczególne odcinki szlaku. Ruch pasażerski zaczął drastycznie maleć. Z dniem 1 lipca 1991 roku nastąpiło całkowite zamknięcie przewozów pasażerskich, natomiast z dniem 1 września 1996 roku – ruchu towarowego.

Infrastruktura dawnej Kolei Grójeckiej, w skład której wchodzi przestrzenny układ komunikacyjny wraz z budynkami i urządzeniami, został wpisany do rejestru

zabytków pod numerem 1586-A na granicach dawnego województwa warszawskiego, oraz 540/A/94 w granicach dawnego województwa radomskiego.

W roku 1997 powstało Towarzystwo Restauracji Grójeckiej Kolei Wąskotorowej, które finalnie przekształciło się w Piaseczyńsko-Grójeckie Towarzystwo Kolei Wąskotorowej, działające nieprzerwanie do dnia dzisiejszego. W czerwcu 2001 roku PKP użyczyło majątek grójeckiej kolei wąskotorowej władzom samorządowym powiatu piaseczyńskiego.

Dzięki staraniom PGTKW w dniu 11 września 2014 r. w akcie notarialnym PKP S.A. przekazało nieodpłatnie na współwłasność majątek Grójeckiej Kolei Dojazdowej na rzecz czterech gmin: Belsk Duży - 1% udziałów, Błędów - 1% udziałów, Grójec - 30% udziałów, Piaseczno - 68% udziałów. Stało się to na podstawie decyzji Ministra Infrastruktury z dnia 13 sierpnia 2014 r. oraz Uchwały Zarządu PKP S.A. nr. 332 z dnia 1 lipca 2014 r. na podstawie art. 18a ust. 1 z art. 18 ust. 2 i 4 Ustawy z dnia 8 września 2000 r. "o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego Polskie Koleje Państwowe" (Dz.U. Nr. 84 poz. 948) w postaci prawa użytkowania wieczystego nieruchomości obejmujących 76 działek ewidencyjnych o łącznej powierzchni 106,5369 ha. położonych na terenie powiatu piaseczyńskiego i grójeckiego wraz z prawem własności budynków na stacji Piaseczno, w tym trzech budynków dworcowych (w tym stacji Grójec), budowli i urządzeń stanowiących linię kolejową wąskotorową Grójeckiej Kolei Dojazdowej /GKD/ nr 1001 Piaseczno Miasto Wąskotorowe - Grójec - Nowe Miasto nad Pilicą od km 12,220 do km 83,945, o łącznej długości 71,725 km.

Piaseczyńsko-Grójeckie Towarzystwo Kolei Wąskotorowej jest zarządcą i operatorem kolei na podstawie zawartej umowy użyczenia z czterema gminami.

Cały tabor dawnej kolei grójeckiej został przekazany przez PKP SA Starostwu Powiatowemu w Piasecznie, które następnie przekazało go Gminie Piaseczno. Tabor ten został użyczony PGTKW. Stowarzyszenie pozyskało też własne jednostki taboru na tor o rozstawie 1000mm m.in. drezynę Wmc, motowóz (szynobus) Mbdx2, lokomotywę Lyd2. W 2019 roku Stacja Muzeum (dawne Muzeum Kolejnictwa) użyczyła PGTKW parowóz Px48, który oczekuje naprawy.

Aktualnie eksploatowany jest szlak z Piaseczna do Tarczyna liczący ok. 14 km. Pociągi ogólnodostępne jeżdżą w każdy weekend – od wiosny do jesieni. PGTKW wykorzystuje do obsługi ruchu turystycznego pięć wagonów osobowych, wagon salonkę, wagon towarowy oraz lokomotywami spalinowymi Lxd2. Liczba turystów wybierających się na wycieczki kolejką wąskotorową do siedliska leśnego w Runowie, gdzie organizowany jest piknik roślinie z roku na rok. W roku ubiegłym z naszych usług skorzystało blisko 15 tysięcy osób. W maju bieżącego roku PGTKW

wspólnie z Zarządem Transportu Miejskiego m.st. Warszawa wycieczki sobotnie w ramach Warszawskich Linii Turystycznych, połączone z przejazdem zabytkowym autobusem marki IKARUS na trasie Warszawa – Piaseczno – Warszawa, przewożąc w okresie od 1 maja do 30 września br. ponad 2,6 tysiąca pasażerów. Oprócz wycieczek czysto rekreacyjnych organizujemy także pociągi tematyczne – np. „Pociąg do gwiazd”, „Pociąg do chmur”, „Pociąg do Gruzji”, „Topienie Marzanny”, „Mikołajki z kolejką wąskotorową”, „Pociąg Sylwestrowy”, „Pociąg do krainy czarów” oraz szereg innych. Od poniedziałku do piątku uruchamiane są pociągi z wycieczkami szkolnymi i przedszkolnymi, a także imprezy integracyjne dla grup zorganizowanych. Realizowane są także zadania edukacyjne dla najmłodszych – np. lekcja pt. „Ścieżka historyczna na stacji kolejki wąskotorowej” połączona z nauką zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym i kolejowym oraz „Poznajemy straż pożarną z kolejką wąskotorową” (lekcja organizowana w OSP Złotokłós). Środki pozyskane z organizacji przejazdów pociągami przeznaczane są na bieżące utrzymanie taboru, a przede wszystkim infrastruktury.

Z uwagi na wygaszanie ruchu na linii kolejowej przez PKP w latach 70. i 80. XX wieku nie wykonywano większych remontów torów. Oznacza to, że przejęta przez infrastruktura jest mocno zdegradowana. PGTKW prowadzi bardzo intensywne prace polegające na potokowej wymianie podkładów na odcinku Piaseczno Miasto-Tarczyn. W tej chwili rocznie wymienianych jest ok. 2 tys podkładów w miejscach ich szczególnie mocnego zużycia. Wyjmowane podkłady pochodzą najczęściej z lat 60. XX wieku.

Prace te finansowane są z bieżącej działalności Stowarzyszenia, natomiast zakup podkładów finansowany jest od 2015 roku przez Gminę Piaseczno.

Gmina Piaseczno finansuje również m.in. remont hal na stacji Piaseczno Miasto, jej ogrodzenia oraz projektu rewitalizacji.

Piaseczyńsko Grójeckie Towarzystwo Kolei Wąskotorowej wykonując codzienne zadania statutowe na rzecz odbudowy kolei pozyskiwało środki zewnętrzne w postaci darowizn oraz starania pozyskania środków finansowych z tytułu służebności znajdującej się infrastruktury mediów w pasie kolejowym np. z tytułu budowy gazociągu kwoty 650 tys oraz kabla energetycznego posadowionego wzdłuż pasa linii kolejowej na trasie Grójec- Belsk Duży do zakładu Ferero w kwocie 1,100,00 PLN.

Środki te, pozyskane staraniami PGTKW wpływają, jako dochody, na rzecz Gmin - współwłaścicieli zgodnie z ich procentowym udziałem. Środki te mogą być przekazane na cele związane z koleją decyzją rad gmin, w uchwałach budżetowych.

Istnieje dalsza perspektywa pozyskania środków finansowych z tytułu planowanych inwestycji w pasie kolejowym które winny być wykorzystane na odbudowę kolejnych odcinków kolei od stacji Tarczyn Ruda- Grójec- Mała Wieś do rezerwatu Modrzewina i dalej do Nowego Miasta nad Pilicą.

We Wniosku do budżetu Rady Gminy złożonego do Burmistrza na łączną kwotę 645.000zł zaproponowaliśmy wykonanie następujących działań:

- zabezpieczenie i wykonanie ogrodzenia stacji i dworca,
- porządkowanie terenu wokół dworca usunięcie zbędnych krzewów i drzew, uporządkowanie i zabezpieczenie obrotnicy i wieży ciśnień,
- wykonanie wycinki drzew i krzewów od stacji Grójec do stacji Mała Wieś do Rezerwatu Modrzewina,
- wykonanie niezbędnych prac torowych do planowanego ruchu drezynami oraz utrzymania torowiska i jego herbicydowanie,
- zbudowanie w rozłożeniu na dwa etapy 10 drezyn lekkich.

Prezes Zarządu - Piotr Nowicki

Wiceprezes - Zdzisław Gosk

Wiceprezes - Michał Duraj